

EVA JAROŠOVÁ, KRÁL MOR A JEHO DIVADLO PRAHA. MOROVÉ EPIDEMIE V RANĚ NOVOVĚKÉ PRAZE

Ústav českých dějin FF UK, Praha 2011, 78 stran včetně příloh

Vyjádření vedoucí bakalářské práce

Eva Jarošová se ve své bakalářské práci zaměřila na morové epidemie, tedy problematiku širokou, mnohvrstevnatou a v neposlední řadě badatelsky nesmírně atraktivní. Své téma smysluplně omezila na morové epidemie v hlavním městě Českého království, čímž její práce získala jasný a konkrétní prostorový rámec. Méně jednoznačně mohla autorka vymezit časový rámec svého pojednání; přednostnímu soustředění na raně novověké mory totiž pochopitelně předchází rekapitulace morových epidemií v předchozích stoletích a zvláště na sklonku středověku, kdy se tento fenomén stal velice aktuálním i pro střední Evropu včetně českých zemí. Těžiště práce Evy Jarošové nicméně spočívá v 16.–18. století. Text je rozčleněn do deseti kapitol, v některých případech dělených dále na podkapitoly, v jednom případě se objevuje i speciální oddíl podřazený jedné z těchto podkapitol (pasáž o pražských morových sloupech). Jakkoli může takto pojatá struktura práce působit poněkud nepřehledně a nesourodě, má svou vnitřní logiku a opodstatnění.

Autorka nejprve rekapituluje medicínkohistorickou interpretaci pojmu mor, aby se poté zaměřila na proniknutí moru na evropský kontinent a následně podrobně sledovala dobové představy o příčinách moru. Obsáhlou část práce věnuje Eva Jarošová recepci morové tematiky v umění od literatury přes malířství až po sochařství. Zde je třeba ocenit pozornost, s níž se soustřeďuje na výpovědní hodnotu uměleckých děl jakožto historického pramene. Řadí je oprávněně do jedné linie s písemnými prameny typu infekčních řádů a protimorových spisů, jimž rovněž věnuje přiměřený prostor. Autorka se dále zabývá specifickou proměnou tváře města postiženého morem, která mohla být buď dočasná, resp. časově vázaná jen na dobu trvání epidemie (zřizování lazaretů), anebo trvalá (zakládání hřbitovů, jež vznikly původně jako morové, aby se postupem času transformovaly ve standardní pohřebiště). Samostatné kapitoly se v předložené bakalářské práci dočkal pražský mor z roku 1713, který příběh po několik století cyklicky se opakujících morových epidemií fakticky uzavírá. V závěru práce pak autorka připomíná a obhajuje starší teorii o časové shodě mezi ústupem moru z Evropy a rozšířením vůči infekcím odolných potkanů na úkor krys, jejichž blechy zásadně přispívaly k opakovaným vlnám morových epidemií. Práce Evy Jarošové je doplněna

vhodně zvolenými přílohami jak písemnými (přepis infekčního řádu z roku 1585, ukázky z dobových textů o předcházení moru i o léčení již propuknuvší choroby), tak obrazovými (včetně fotografií morových sloupů a obdobných artefaktů pořízených v řadě případů samotnou autorkou).

Evě Jarošové se nepochybně podařilo prokázat, že je schopna na velmi solidní úrovni splnit požadavky kladené na bakalářskou práci. Text předloženého pojednání má logickou strukturu, je napsán se znalostí klíčových pramenných edic, monografií i odborných studií, omezených však až na jednu výjimku na česky psané či do češtiny přeložené tituly. Právě v oblasti cizojazyčné sekundární literatury se v případě dalšího soustředění na stejné téma otevírá největší prostor pro další rozpracování – ale nepochybně i pro četné reinterpretace – slibně započatého mapování zvolené tematiky. Také internetové zdroje, s nimiž autorka pracovala, by bylo v některých případech na místě nahradit relevantnější a spolehlivější odbornou literaturou. Nápaditěji a sugestivněji by rovněž bylo možné rozvinout ideu, kterou slibuje název práce – totiž představu raně novověké Prahy zasažené morem jakožto divadelní scény pro makabrozní představení. S motivem divadla (byť v jiných kontextech) při výzkumu raného novověku velmi efektivně pracovala řada historiků (z domácích např. Josef Petráň, ze zahraničních např. Richard van Dülmen), je tedy na co navazovat. Ke svěží a nedogmatické interpretaci historických pramenů má autorka všechny předpoklady, což prokázala na řadě míst své práce mimo jiné i vzletným, odlehčeným, byť místy až příliš publicistickým stylem vyjadřování. Současně doložila, že dokáže náročné téma, jakým pražské raně novověké morové epidemie nesporně jsou, vnímat v celé jeho členitosti od dějin medicíny přes dějiny každodennosti až po dějiny mentalit. Práci Evy Jarošové ráda doporučuji k obhajobě. I přes dílčí výhrady ji navrhuji hodnotit ještě jako výbornou.

V Praze dne 12. června 2011

Doc. Mgr. Marie Koldinská, Ph.D.